

Inspekce a akreditace škol v USA

Jak bylo řečeno v úvodu, převažující americký systém akontability založený na reportování a testování je kritizován, protože se zaměřuje především na identifikaci škol, které dosahují špatných výsledků, avšak neposkytuje jim dostatečnou podporu ke zlepšení. Proto se znovu diskutuje o větším využívání inspekčních procesů založených na hodnocení školy externím týmem během návštěvy školy (in situ / on site review, field visit apod.), i když pod různými označeními, např. v New Yorku (school) Quality Review (QR), stát Ohio používá označení School Improvement Diagnostic Review (SIDR). Mluví se o „nové generaci“ systémů akontability. Zatímco cílem zůstává rozvoj školy a odstraňování nerovnosti ve vzdělávání, tak takto pojatý inspekční proces má být demokratičtější a progresivnější cestou k tomuto cíli, mimo jiné díky dialogickému či „konstruktivistickému“ přístupu hledání řešení, do něhož je zapojeno více aktérů, v neposlední řadě též rodiče a žáci (Knecht, Gannon, & Yaffe, 2016). Oceňována je možnost zahrnout do hodnocení širší škálu žákovských výsledků než jen čtení či matematiku, jak tomu je u testové akontability. Jako nevýhoda bývá uváděna nutnost zajistit vysoce kvalitní a proškolené profesionální inspektory a standardizované nástroje, což povede k tomu, že inspekční systém bude podstatně dražší než dosavadní systém založený na testech.

Jako modelové inspekční systémy bývají uváděny Anglie, Nizozemsko, Nový Zéland. Otázkou je, zda zkušenosti z evropských inspekčních systémů opravňují naděje na dosažení zlepšení práce škol, které si s nimi část amerických odborníků spojuje.

Našemu pojetí inspekce se z procesního hlediska ve Spojených státech podobá také tzv. akreditace škol jako forma externí evaluace (budeme zde mít na mysli vždy školy poskytující preprimární, primární nebo sekundární vzdělávání). Podstatným rysem při tom je, že v USA jsou systémy akreditace na uvedených stupních vzdělávání nezávislé na federální vládě a jsou prováděny neziskovými organizacemi (sdruženími). Jde tedy proces aspoň teoreticky na principu peer-review, který sice provádí akreditační komise, ta je ale zřizována a její práce je organizována školami samotnými, které se stávají (akreditací) členy příslušného sdružení. Pro některé typy škol je však taková akreditace povinná. Historicky se vytvořilo šest významných regionálních sdružení / poskytovatelů akreditace. Dále existují sdružení fungující v rámci určitých zřizovatelů (např. pro církevní školy). Na rozdíl od orgánů, které provádějí inspekci v Evropě, mohou tyto organizace poskytovat externí evaluaci a další služby také školám v zahraničí.

Některé státy Unie samy organizují akreditaci škol na svém území. Akreditace pak zhruba odpovídá zařazení do rejstříku škol. Mezi státy existují odlišnosti v tom, nakolik se akreditace týká také soukromých nebo církevních škol (které mohou mít vlastní systém akreditace).

Akreditační agentura

Příkladem je současně pravděpodobně největší akreditační agentura AdvancED, která provádí hodnocení škol a dalších školských zařízení s důrazem na to, aby všichni žáci maximálně využívali svůj potenciál. V propagačním textu o sobě AdvancED uvádí, že kombinuje odbornost výzkumné organizace, dovednosti poradenské firmy v oblasti managementu a nadšení neziskové organizace či zespoda vyrůstajícího hnutí pro reformu vzdělávání. Jejich krédo lze parafrázovat: *Naším cílem není poskytovat certifikát, že školy odpovídají minimálním kritériím. Jde nám o to, aby se trvale zlepšovaly.*

Škola (nebo síť škol jako celek, např. v určité obci, nebo s jedním zřizovatelem – dále budeme mluvit jen o jednotlivé škole, ale na akreditaci sítě škol se podmínky vztahují analogicky) získá nebo udrží akreditaci, když splní následující podmínky:

- vyhoví akreditačním standardům, politikám a postupům agentury (Accreditation Standards, Policies and Procedures of AdvancED);

